

Dagens frågor

Högsta rätt ...

Inte nog med att vi belastas med orimligt höga skatter – vårt skattesystem är också sådant att enskilda oförskyllt kan råka illa ut på grund av oklara bestämmelser, som myndigheterna i byråkratiskt nit tolkar till den skattskyldiges nackdel. Ibland kan man rentav få det intrycket att skattemyndigheterna upplever det som en tillfredsställelse att kunna utnyttja en banal försummelse eller en felräkning till att klämma åt undersåtarna.

Några exempel ur verklighetens värld:

Ett företag inlevererar källskattemedel till länsstyrelsen 6 gånger per år. Då skall pengarna vara inbetalda före fastställt datum, eljest påföres restavgift med 4 % av den till betalning förfallna summan. Dessutom skall företaget på fastställd blankett rapportera hur mycket som inbetalts.

Efter oklanderlig skötsel av rutinen under många år ringer en tjänsteman från länsstyrelsen och efterlyser rapporten. Eftersom den för rutinen ifråga ansvariga tjänstemannen på företaget sanningsenligt och aningslöst tillstod att kopia ej tagits av blanketten, kunde man ej bevisa att rapporten avsänts. På företaget var man helt ovetande om den allvarliga konsekvensen av misstanken att rapporten ej insänts. Inga upplysningar om straffpåföljd vid underlåtenhet finns på blanketten. På grund av den uteblivna rapporten utdömde länsstyrelsen en restavgift på 3994 kr (2 % av inbetalt källskattebelopp). Efter företagets förklaring sänkte länsstyrelsen restavgiften till 500 kr. Detta beslut har överklagats hos Kammarrätten.

Ett annat exempel: Genom oklart formulerade bestämmelser ifråga om moms i ett speciellt fall har ett företag liksom övriga företag i samma situation tolkat en moms-kattebestämmelse så att moms ej påförts. Riksskatteverket har så småningom gjort tolkning. Vid skattekontroll påtalades felet. Kontrollanten medgav att bestämmelsen var

svårtolkad. Företaget påfördes förutom skatten ett skattetillägg med 20 % av skattebeloppet!

Ytterligare ett exempel: Vid uträkning av källskatt hade en tjänsteman gjort en felräkning, som han senare upptäckte och meddelade länsstyrelsens skatteavdelning. Länsstyrelsen påförde restavgift, i detta fall ett miljonbelopp. Tvist om avgiften pågår.

Skall sådant behöva hända? Skattetjänstemän, som har att besluta i ärenden som dessa, är rimligtvis utbildade jurister. Den lagbok de har att följa inleds med Olaus Petris berömda domarregler. Motivet härtill är inte bara pietet. Det finns i dessa regler många kloka förmaningar till domare och ämbetsmän, ord som fortfarande har lika stor aktualitet som då de nedskrevs. Inte minst våra skattemyndigheter borde hålla i minnet den 10:de domarregeln: "Att lag bör med beskedlighet driven varda: förty högsta rätt är största orätt, och måste nåden vara med rätten."

Ett inlägg om försvaret

Broschyrserien Försvaret i Nutid, som ges ut av Centralförbundet Folk och Försvaret, har nu kommit ut i fem år med sex häften om året. Det är en mycket väl redigerad serie av oftast välskrivna och alltid lättlästa inlägg i olika försvarsfrågor. Förra året har serien innehållit två korta redogörelser för politiska partiernas inställning till försvaret. Riksdagsman Bengt Gustavsson skrev först om arbetarrörelsen och försvarsfrågan. Häftet kommenterades i Svensk Tidskrift 1975, nr 3. Sist skrev redaktör Hans Lindblad om Liberalism och försvar.

Man bör observera häftenas titlar. Gustavsson skrev om hur arbetarrörelsen sett på försvarsfrågan, alltså om hur en politisk organisation vid olika tidpunkter ställt sig till frågan om svenskt försvar. Lindblad skriver om liberalismen, som om liberalism i dag

skulle medföra en viss inställning till försvar. Faktiskt tycks han mena att det förhåller sig så. Följande, av honom formulerade satser talar sitt eget språk: "Önskan om stora artillerifartyg hängde oftast samman med tysk-sympatier och antidemokrati. Mindre fartyg och ubåtar gick bättre ihop med liberalism." Det skall sägas, att tidpunkten då detta förhållande skulle ha rätt tycks vara före första världskriget. Lindblad kan knappast mena att samma skulle varit aktuellt för t ex P E Sköld under det andra.

Lindblad är en glödande anhängare av Karl Staaff. Redan i förordet förklarar han, att "de som ledde kuppen mot Staaff 1914 i bokstavlig mening själva var landsförrädare." Detta är mycket sagt och brukar knappast antagas om vare sig Gustaf V eller om Sven Hedin, för att nämna några; men Lindblad tvekar inte. På ett annat ställe ond-gör han sig över att en historiker för några år sedan kritiserat Staaff och "till råga på allt" fått tryckningsbidrag från Staaffonden. Också årsboken Aktuellt och Historiskt har gett "utrymme för attacker" mot Staaff. Menar verkligen Lindblad att nyfunna minnesanteckningar av ett f d statsråd skall undertryckas eller inte får utgivas, därför att de även innefattar en, som det förefaller hovsam, kritik av Staaff?

Det finns andra punkter i Lindblads historieskrivning som man kan ha olika åsikter om. Få skribenter lär sålunda försvara Andersson i Rasjön som statsman så varmt som han. Men detta är hans sak. Viktigt är däremot att konstatera, att det också finns mycket i häftet som man kan vara överens om. Ett exempel är de principer, som sammanfattas i häftets slut: om folklig förankring hos försvaret, om flexibilitetens fördelar och svårigheter, om den nödvändiga planmässigheten för att få till stånd fullständig samverkan inom försvaret.

Hr Lindblad lär kandidera för folkpartiet till riksdagen i höst. Om han lyckas, får man

hoppas att han själv med sitt stora försvarsintresse också söker samverkan, särskilt med sina kolleger inom de andra borgerliga parterna. Försvaret av i dag behöver enighet och samverkan, vad än Arvid Lindman kan ha sagt om Karl Staaff på våren 1909.

Utlandssvenskarnas rösträtt

Den 15 januari 1975 firade 1965 års valtekniska utredning sitt 10-årsjubileum med att avlämna sitt sista betänkande, nämligen det om utlandssvenskarnas rösträtt. Utredningen hade tidigare behandlat gemensam valdag, förtidsröstning, ny valteknik och maskinell teknik vid de allmänna valen.

Utlandssvenskarna kunde för första gången delta i val i Sverige 1968. De nu gällande bestämmelserna innebär, att svensk medborgare skall ha varit kyrkobokförd i Sverige någon gång under de senaste fem åren för att efter ansökan kunna bli upptagen i särskild röstlängd. Utredningen föreslår att femårsgränsen slopas. Röstberättigad enligt utredningens förslag är svensk medborgare, som inte är kyrkobokförd i Sverige men som varit det någon gång och som efter ansökan har tagits upp i röstlängd. Två socialdemokratiska ledamöter av utredningen har reserverat sig mot slopandet av femårsgränsen.

Utlandssvenskarnas Förening vill i sitt remissvar gå ännu längre och slopa kravet på att vederbörande någon gång skall ha varit kyrkobokförd i Sverige. Principiellt sett, anser föreningen, bör en statsrättslig funktion som rösträtten följa medborgarskapet och inte folkbokföringen. Eftersom svensk medborgare som är född utom riket och aldrig haft hemvist i Sverige automatiskt förlorar sitt svenska medborgarskap när han fyller 22 år, anser man att det är onödigt att ha med kravet att man någon gång skall ha varit kyrkobokförd i Sverige.

Men varför låg Justitiedepartementet i sju

och en halv månad på betänkandet innan det sändes på remiss? Departementets långa överksamhet kontrasterar bjärt mot den snabba behandlingen av frågan om invandrarnas rösträtt. Det kan väl aldrig bero på att regeringen förväntar sig fler borgerliga röster bland de uppskattningsvis drygt 15 000 utlandssvenskarna än bland de ca 225 000 invandrarna.

Att invandrarna får rösträtt i kommunalval i Sverige på sitt tredje år i landet – de skall vara mantalsskrivna i Sverige före 1 november 1973 för att få rösta i 1976 års val – är helt i linje med internationell praxis. Den innebär att utflyttade personer behåller riks- politiska rättigheter i sitt ursprungliga hemland men förvärvat lokalpolitiska rättigheter i det land där de bosätter sig.

I december lgnade konstitutionsutskottets ordförande de borgerliga riksdagsledamöterna med att regeringen kommer att lägga fram ett förslag i frågan i början av 1976. Om så sker, hinner riksdagen besluta och gå ut med information till utlandssvenskarna, så att de kan delta i höstens val. Förutsatt, givetvis, att inget hinder skulle uppstå ...

Sverige och hr Arafat

Kan någon människa begripa varför Sverige i Förenta Nationerna skall stödja Organisationen för Palestinas befrielse (PLO) på Israels bekostnad? I en omröstning i Säkerhetsrådet i början av december fällde Sverige utslagsrösten för att PLO skulle få delta i en debatt om striden mellan Israel och Syrien. Israel hade väntat att USA skulle ha inlagt veto. Men det ansågs vara fråga om en procedurfråga, och i sådana används inte veto. Sveriges inställning blev avgörande.

Någon som helst förnuftig mening med detta ställningstagande lär ingen kunna leta upp. Hr Arafat kunde omöjligen väntas tillföra debatten några synpunkter av värde. Han bereddes tillfälle att demonstrera mot

Israel, det är allt. Som en sådan demonstration betraktades också Sveriges agerande. Israel kallade hem sin ambassadör i Stockholm för konsultationer, vilket är det diplomatiska sättet att uttrycka djupt missnöje. Generalsekreteraren i det israeliska arbetarpartiet gick mera rakt på sak. Han skrev till sin partikollega i Stockholm, riksdagsman Sten Andersson, att Sveriges röstning framkallat "oro och förbittring" inom hans parti.

Han vände sig åt rätt håll. Återigen har socialdemokratiska partiet genom sin ordförande hr Palme utnyttjat Sveriges röst för egna syften. Hr Palme tänder på ordet befrielse rörelse. När han hör ord som frihetskamp och liknande skall han genast synas på barrikaden – förutsatt dock att den är belägen tillräckligt långt borta. Vad beträffar hr Arafat, har han som bekant hjälp från Moskva. Varför skall Sverige ansluta sig till den kombinationen?

Det är sant, att FN och hela världen behandlat frågan om Palestinaflyktingarna svagt och kortsynt: det fanns en tid, då den kanske hade kunnat lösas. Att lösningen nu skulle vara att finna via en terrororganisation är mer än osannolikt, och enligt alla uppgifter har Arafat inte stöd hos sådana palestinier som förstår vad det nu gäller. Det är också sant att Israels rent gammaltestamentliga hämndaktioner med moderna vapen är skamliga och nedsättande för dess anseende. Terror är terror från vilket håll den förövas. Men att Sverige skall uppträda som domare för ena sidan mot den andra är orimligt.

Det är ingalunda önskvärt att icke-kristna trosbekännare eller, vad det beträffar, någon religiös organisation i Sverige som sådan börjar bedriva politik. Men det finns tillfällen då vem som helst kan bli desperat. Kombination Arafat-Palme inbjuder till att både mosaiska trosbekännare och i allmänhet vänner av Israel tänker på att det snart går att demonstrera via röstsedlarna.